

Ystad-Österlenregionens
miljöförbund

PROJEKT

Förskolor

Rapport avseende tillsynsprojekt 2017

Ystad-Österlenregionens miljöförbund

Gladanleden 2, 273 36 TOMELILLA, telefon: 0417-57 35 00, e-post: exp@ystadosterlenmiljo.se
hemsida: www.ystadosterlenmiljo.se

Syfte och mål

Syftet med projektet var att genomföra tillsyn på alla förskolor inom områdena hälsoskydd och miljöskydd. Extra fokus lades detta år (2017) på kemiska ämnen i förskolan.

Bakgrund

Förskolor är anmälningspliktiga verksamheter enligt § 38 Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Vilket innebär att de måste ha en skriftlig egenkontroll enligt Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll.

Vid tillsyn av förskolor ligger tyngdpunkten oftast på frågor rörande hälsoskydd såsom ventilation, städning, kontroll av varmvattentemperatur mm. Detta projekts fokusområde var inriktat på kemikalier i förskolan där miljöförbundet använde sig av ett informationsmaterial som Stockholm Stad gjort kallat "Vägledning för kemikaliesmart förskola". Se bilaga. Denna information skickades ut till verksamheterna tillsammans med den checklisten som vi skulle använda under tillsynen, med huvudrubriker inomhusmiljö, ventilation, städning, varmvatten samt kemikalier i verksamheten.

Även tillsyn av rökförbud på skolgårdar enligt tobakslagen (1993:581) utfördes enligt speciell checklista.

Genomförande

Enligt miljöförbundets långsiktiga verksamhetsplan ska tillsyn utföras vartannat år på förskolor. Objekten tillskrevs via e-post eller brev där verksamhetsutövarna informerades om projektet. Information om tidsbokning, Vägledning för Kemikaliesmart förskola (Stockholms Stads) och checklista bifogades. Punkterna i Vägledning för Kemikaliesmart förskola genomfördes som information till förskolorna, men om det påträffades produkter gjorda av t ex sämre plaster (exempelvis innehållande ftalater) noterades detta i protokollet som en brist.

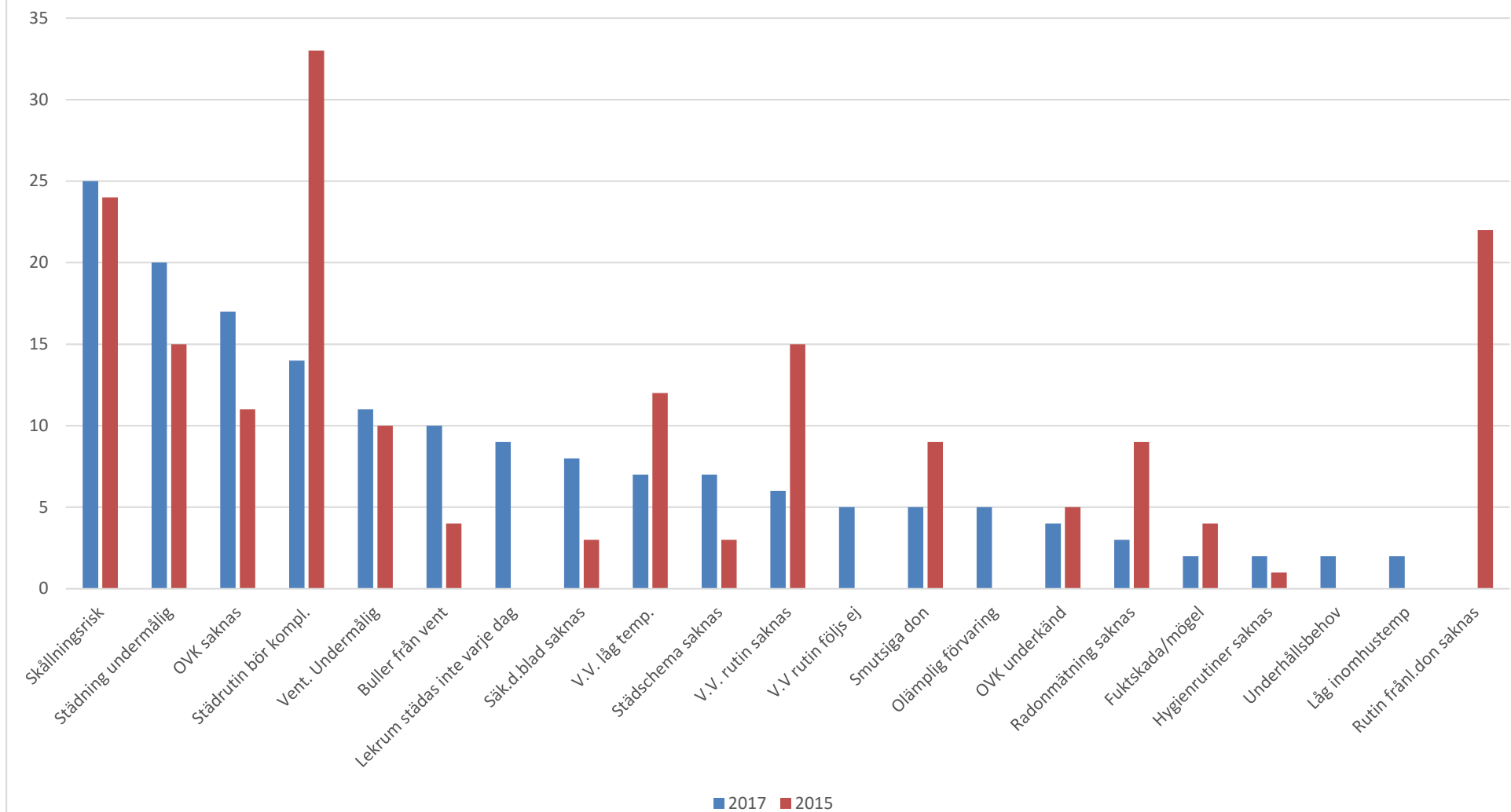
Inspektionen utfördes tillsammans med förskolechef, eventuellt fastighetsägare eller fastighetsskötare, personal och skyddsombud och med en sittning där checklistorna gicks igenom. Därefter företogs inspektion av aktuella lokaler och inspektionen avslutades med att sammanfatta de huvudsakliga intrycken och bristerna för verksamheten.

Efteråt skickades inspektionsrapporter till verksamhetsutövarna där eventuella brister påpekades.

Resultat

Totalt inspekterades 59 förskolor. I nedanstående diagram sammanfattas de viktigaste bristerna/påpekanden som noterades vid tillsynen gällande hälsoskydd och miljöskydd.

Brister och påpekanden (totalt 59 objekt)

Sammanfattning av brister

Årets fokusområde, kemikalier i förskolan, var uppskattat och givande men, visade det sig, även ett område som är svårt att utöva tillsyn inom. Trots en bra vägledning var det ofta omöjligt att på plats konstatera vilken plast leksaker och övriga produkter var gjorda av. Rätt märkt är en produkt oftast lätt att bestämma plast på. Problemet är att många produkter inte är märkta eller märkta på ofullständigt sätt. Positivt var att förskolorna alltid var intresserade av kemikaliefrågorna och önskade få mer kunskap inom området. Miljöförbundets råd till förskolorna var att, i sitt vidare arbete med kemikaliesmart förskola, försöka uppnå Nivå 1 i den handlingsplan som vägledningen föreslår. Se bilaga. Vissa förskolor har dock valt att gå längre än Nivå 1 och har avskaffat/minimerat användningen av sämre plaster eller produkter med hälsofarliga kemikalier.

Resultatet av miljöförbundets tillsyn visar att ca 60% av förskolorna har leksaker/produkter tillverkade av sämre plaster. I denna procentsats ingår dock ej de fall där leksaken/produkten ej kunde plastbestämmas, därför är förmodligen den verkliga andelen högre. Med anledning av förskolornas intresse och vidare arbete med kemikaliesmart förskola kommer sannolikt de sämre plasternas andel minska. Positivt är även att fastighetsägarnas (ägare av förskolans byggnad) policy oftast är att försöka använda lågemitterande material. Exempelvis beställer våra tre kommuner, enligt uppgift, numera endast plastgolv som är lågemitterande och ftalatfria.

Vid föregående tillsyn 2015 lades focus på städning och ventilation. Vid en jämförelse med tillsynen 2017 vad gäller dessa områden konstateras följande. 2015 påträffades 33 förskolor där städrutinerna behövde kompletteras. Vid tillsyn 2017 märktes en stor förbättring då antalet förskolor där städrutinerna behövde kompletteras hade minskat till endast 14 förskolor. Dock ser miljöförbundet allvarligt på att städningen generellt sett försämrats. Undermålig städning noterades hos 15 förskolor 2015 vilket hade ökat till 20 förskolor 2017. Miljöförbundet anser att verksamheten bör införa regelbundna kontroller för att förvissa sig om att städning utförs enligt de avtal som upphandlats. Vad gäller ventilation noteras en förbättring för igensatta frånluftsdon (9 stycken 2015 och 5 stycken 2017) som bör bero på att fler förskolor nu infört rutiner för kontroll av frånluftsdon (40 stycken 2015 och 59 stycken 2017). Anmärkningsvärt var dock att förskolor som saknade OVK-protokoll ökade från 11 förskolor 2015 till 17 förskolor 2017. Här bör dock tilläggas att flertalet av dessa 17 förskolors OVK-protokoll faktiskt var utförda men fanns inte på plats vid inspektionen. Antalet förskolor med undermålig ventilation var 10 st 2015 jämfört med 11 st 2017. Då en god ventilation är grunden för ett gott inomhusklimat ser miljöförbundet allvarligt även på denna fråga. Alla förskolor med undermålig ventilation får krav på åtgärder. Åtgärderna följs upp av miljöförbundet under 2018.

Vad gäller radonprotokoll saknades dessa endast hos 3 förskolor 2017 jämfört med 9 förskolor 2015.

En förbättring upplevdes även vad gäller förskolor med fuktskador. 2013 påträffades fuktskador vid 8 förskolor, 2015 vid 4 förskolor och 2017 hos endast 2 förskolor. Eftersom detta är en allvarlig brist som har stor påverkan på inomhusmiljön är det dock viktigt att verksamheterna tar frågan på stort allvar och förebygger samt förhindrar uppkomsten av dessa.

Många lekande barn på liten yta inomhus innebär alltid att en viss mängd buller uppstår. Förskolorna arbetar hela tiden med att förebygga buller aktivt genom pedagogik, dela upp grupper mm. Vidare tittar man på akustiken och förbättrar ljudbilden med akustikplattor, stolar med mjuka tassor, mjuka bordsskivor mm. Eftersom verksamheten redan är belastad med visst buller är det viktigt att ljud från fasta installationer inte ökar den totala bullermängden. Vid tillsynen 2017 noterades att 10 förskolor hade problem med buller från ventilationsdon jämfört med 4 förskolor 2015. Miljöförbundet har ställt krav på bullerdämpande åtgärder och kommer att följa upp dessa åtgärder under 2018.

Kranar som barnen har tillgång till kan utgöra en skållningsrisk om temperaturen är högre än 38°C. 2017 påträffades 25 förskolor med för hög vattentemperatur jämfört med 24 förskolor 2015. Vid diskussion med verksamheterna framkom att man försöker jobba med frågan så att rutiner följs mm. Vidare noterades att kranens ställningsmekanism lätt går sönder vid oförsiktig behandling.

För att inte riskera att få legionellatillväxt i vattenledningssystemet ska varmvattentemperaturen överstiga 50°C. Vid inspektioner 2015 påträffades 12 förskolor där vattentemperaturen i tappkran understeg 50°C i jämförelse med 7 förskolor 2017. På 15 förskolor 2015 saknades rutin för kontroll av varmvattnet jämfört med 6 st 2017.

Endast en förskola var helt utan anmärkningar.

Vad gäller tillsyn angående rökförbud enligt tobakslagen uppmärksammades ej några brister. Vid årets tillsyn påträffades ej någon rökande personal. Inga rester såsom fimpar noterades.

Slutsats

I våra tre kommuner gjordes tillsyn vid 59 förskolor. Resultatet från tillsynen visar vissa förbättringar jämfört med tillsynen 2015 såsom mindre antal igensatta frånluftsdon, fler radonprotokoll, mindre antal fuktskador mm. Dock uppmärksammades en hel del brister framförallt vad gäller undermålig städning och ventilation vilket är frågor som verksamhet och fastighetsägare måste arbeta vidare med.

De uppmärksammade bristerna understryker vikten av regelbunden tillsyn. Miljöförbundet bedömer att tillsyn vartannat år är ett rimligt tillsynsintervall.

Med anledning av bristerna kommer 24 av förskolorna få uppföljande inspektion under 2018.

Författare: Jon Hall, Ulf Olsson och Åsa Ekberg